

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancați nu se
primesc.
Manuscrisuri nu se retrimit.
INSERATE
Se primesc la Administrațiune în
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukas Nachf.,
Nux. Augenfeld & Emeric Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelik.
In Budapesta: la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII Erzsébet-körút).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garmond pe o colonă 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicită mai dese după tarifară
și învoială. — RECLAME pe
pagina 3-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXVI.

„GAZETA” iese în de-care zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
M-ri de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
M-ri de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30. etajiu
I.: Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un asem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 261.

Brașov, Luni-Marți 25 Noemvrie (8 Decemvrie).

1903.

Alianța între Tisza și Kossuth.

Se întâmplă minuni și în zilele noastre.

Și n'am voi să numărăm între aceste, cum face foia locală „Brasoi Hirlap”, tocmai faptul, că deputatul sas, odinioară matador al „verșilor”, Dr. C. Lurtz, a intrat în partidul guvernului. Astfel de sărituri de pe o cracă pe alta a politicianilor sași am înregistrat destule de trei-șeci de ani încôce.

Ceva ce are însă, cum am dice, cel puțin aspectul unei minuni este, că actualul șef de partid al lui Lurtz, ministru-șef Stefan Tisza se preumblă în momentele de față pe bulevardele capitalei ungare braț la braț cu Francisc Kossuth, fiul ex-dictatorului, în contra căruia a lucrat odinioară moșul contelui Tisza, dând mâna cu „camarilla” și cu muscalii.

Da, s'a aliat în adevăr șeful guvernului cu șeful celui partid maghiar, care în tot-deuna a combătut dualismul, pactul și ori-ce comunitate cu Austria.

Eată nota caracteristică a situației prezente, după declarațiile schimbate în cameră între Kossuth și Tisza. *Diarelo, carî erau în serviciul lor dic, că acesta este pacea, că însemnă desarmarea obstrucțiunii și încetarea stării de ex-lex.*

Sunt însă mulți cari nu cred, că criza se va năbuși într'un astfel de „finale” simplu și scurt, ci că vor urma încă nise variațiuni eschizante și agasante, după cari încheierea va fi mai sbuciumată și mai apăsată.

Cu alte cuvinte, în urma renunțării la obstrucțiune a părții covârșitoare dintre membrii partidului kossuthist, jocul nu stă rău pentru contele Tisza, dăr încă nu e câștigat. În ce privește conținutul împăciuirii între Tisza și Kossuth mai are să dică, credem, un cuvânt și purtătorul corônei.

Scirea, că contele Tisza vede necesitatea a merge la Viena să raporteze monarhului despre cele petrecute, se susține. Sâmbătă a fost consiliu de miniștri în Budapesta. Cu acesta ocaziune Tisza s'fi comunicat, că încă de Vineri a cerut audiență la Majestatea Sa și a creșut că o va primi pe ziua de erî, Duminică. I-s'a răspuns însă de la cancelaria de cabinet, că va fi primit mai târziu, deoarece monarhul nu-l — poate primi mai creșend. Se crede deci, că Tisza va călători la Viena numai Marți s'eu Miercuri.

Deocamdată situațiunea se presentă deci astfel: Kossuth cu cei cincîșeci și vre-o doi aderenți ai săi au acățat obstrucțiunea de cuiu, basându-se pe următorul raționament, căruia Fr. Kossuth i-a dat expresiune în ultima sa vorbire din cameră:

„Fiind-că”, dîse el, „în momentul de față nu se pôte dobândi mai mult, (decât adevărat conțin punctele cunoscutului program-militar al lui Tisza) „partidul nostru a trebuit să chibzuască, că este de lipsă ca „națiunea” să fie întărită pentru luptele viitoare”.

E vorba deci de viitor, de lupta cu asalt peste un timp obștina a ultimului bastion: limba de comandă și de serviciu maghiară. În privința acesta va mai avé de dîs câte ceva și domnitorul. Căci nu trebuie să se uite, că este domnitor și peste Austria și că încă n'a renunțat la prerogativele sale ca suverem șef al armatei, n'a renunțat mai ales la comunitatea și unitatea acestei armate.

Dăr nici împăciuirea dintre Kossuth și Tisza n'a pus încă capăt obstrucțiunii. Cea mai mare parte dintre cei ce au obstruat până acuma vor să continue lupta. Peste trei-șeci sunt încă înscriși la cuvânt în deșbaterea asupra proiectului de lege relativ la contingentul recruților. Se asigură, că aceștia abia vor termina

până pe la finele lui Decemvrie vorbirile lor, apoi va urma deșbaterea pe paragrafi și numai după terminarea ei se va pute începe deșbaterea proiectului de indemnitate.

Se pôte, că încercarea acesta a grupurilor malcontente, cari n'au aderat la împăciuirea dintre Kossuth și Tisza, să fie un pas desperat întreprins fără multe șanse de reușită, dăr se mai pôte foarte ușor, ca, amânându-se rezolvarea crizei, guvernul Tisza să fie încă în cele din urmă silit a se retrage.

Nu puțin va contribui la o astfel de eventualitate și prețul cel scump, ce trebuie să se plătescă pentru acea împăciuire. Ori cum se va judeca lucrul, nu mai e îndoielă, că prin programele și declarațiile ticluite în scop de a pregăti împăciuirea și de a eși din starea de *ex-lex*, s'au sdruncinat bazele constituției dualiste și că se va sgudi mai ales actuala organizațiune unitară a armatei și comunitatea ei.

Cine va mai susține, că, după concesiunile prin care limba maghiară își va estinde influința și asupra instituțiilor armatei comune, mai pôte fi vorba în realitate de o comunitate a armatei în sensul de până acum, și ca împăciuirea de ađ între șeful guvernului și șeful extremilor independenți nu e preludiul divisiunii în două a armatei împărătesci?

Berzeviczy și liturghia maghiară.

Comitetul general central al „Maghiarilor greco-catolici”, condus de membrul camerei magnaților Szabó Jenő s'a presentat zilele acestea la ministrul de culte și instrucție publică Berzeviczy, ca să-l salute și să-i cêră sprijinul pentru acțiunea în favorul *liturghiei maghiare*. Ministrul a primit deputația cu multă afabilitate, asigurându-o, că în sfera sa de influență va face tot posibilul pentru cauza liturghiei maghiare și va sprijini acțiunea comitetului central. — Eată al doilea Wlassics!

Atitudinea partidului poporal. Acest partid încă a ținut Vineri conferență, la care au participat 14 membri. Conferența a fost presidată de contele Aladar Zichy. S'a primit următorul proiect de rezoluție:

„Deore-ce ministrul-șef deștinde a violat grav regulamentul camerei și prin declarația, că dieta pôte fi disolvată și în stare de *ex-lex* s'a pus pe un punct de vedere diametral opus constituției ungare, partidul crede, că descurocătura situației actuale nu e posibilă, decât prin scóțerea din vigóre a decisiunii relative la ședințele paralele și prin demisiunea contelui Tisza și a guvernului său, în interesul descurocăturii.

„Decă ar urma acesta, partidul, având în vedere gravitatea situației, nu numai că ar vota noului guvern proiectele de recruți, ci și indemnitatea, în primul rând acesta din urmă”.

In sobrania bulgară, la discuțiunea răspunsului la discursul tronului, generalul Petroff a declarat, că Bulgaria își va da silință a întreținé în tot-deuna relațiuni pacifice cu țările vecine și mai ales cu Rusia. Politica Bulgariei n'a avut nici-odată ca țintă cucerirea. Guvernul va face tot posibilul pentru a apăra intere-

sul țării și de a apăra intere-soluțiunea chestiunii macedonene. Primul ministru a declarat apoi de nejustificată aserțiunea lui Danef referitoare la cooperația cu Serbia, relevă însă în același timp bunele relațiuni cu Serbia. Bulgaria nu vré, decât ameliorarea stării economice a fraților din Macedonia și fiind-că și Serbia urmăresce aceeași țintă, cooperațiunea rezultă de la sine. Relațiuni cu România, a dîs primul ministru, sunt cele mai cordiale. Sobrania a adoptat apoi proiectul de lege relativ la un credit de 500,000 franci spre a-se distribui refugiaților macedonenii.

Chestiunea macedonénă. Dilele acestea vor fi numiți agenții civili prevăduți în primul punct al notei de la Mürzsteg și cari vor fi însărcinați cu con-

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Bora.

Șchiță din Carst, de Gerhard ten Boer.

Călătoriam din capitala Bosniei, Sarajevu cu trenul spre Mostar, capitala Herțegovinei.

Trecuserăm peste muntele uriaș, Iwan cel înalt, care desparte Bosnia de Herțegovina și caracterul regiunii se schimba din ce în ce mai mult. Se iveau piscuri golașe acoperite cu zăpadă, și cu cât înaintam mai mult pe malul Narentei cea verde ca smaragdul, cu atât mai numărôse se arătau suprafețele pustii și stâncôse. Deșertul ce acoperea vârful muntilor, părea că se cobôră din ce în ce mai mult. În cele din urmă nu vedurăm munții imbrăcați în haină verde, decât până la o înălțime de o sută de metri; mai sus de acasă înălțime nu se vedeau, decât stânci golașe.

Cu sute său, pôte mii de ani înainte,

încă pe timpul Romanilor au fost pustiite pădurile din munții aceștia. Consecința tristă a acestei pustiiri a fost, că întreg terenul a devenit teren de carst, pe care nu pôte prospera nici un fir de erbă, fiind-că vegetația nu găsește erna scut împotriva vântului numit Bora, ér vara împotriva arșiței sórelui.

Unde nu este pădure și erbă, nu sunt nici isvóre, ér unde cu tôte acestea se adună apă, acesta se strecóră prin peșteri suterane, caracteristica specială a carstului. Aici se ved rîuri dispărënd în pământ și la unele din ele s'a constatat, că după un curs de câte 4—5 mile, ies din nou la suprafață.

Partea cea mai mare a còstei nord-ostice a mării adriatice pòrtă acest caracter special al carstului, care iese în relief mai ales în Herțegovina, Montenegro și în Albania, dăr și terenul din Dalmația, Istria și o parte a Peninsulei balcanice încă arată semnele carstului. În timpurile mai noue se fac, ce e drept, încercări a repara greșelile mari ale tre-

cutului, însă fără rezultat favorabil, căci din nouele plantații, ce s'au făcut în Herțegovina, nu au dat rezultate decât vr'o șeci procente. Noușeci de procente le nimicesce Bora în timpul iernii. Ori cât zel și silință s'ar pune întru plantarea din nou a regiunii, totuși vor trebui să trecă secole, până se va obține un rezultat mai remarcabil.

Era în órele de după améđi, când unul dintre ofițerii, cari se aflau cu noi în tren, se uita pe feréștră și apoi dîse: „Se apropie Bora. Cunosc după suprafața apei.”

„Cum se pôte asta, d-le locotenent?”

„Véd nisece pete vinete, ce se produc în apa verde. Acesta este un semn infailibil al Borei. Adevérat că suntem încă în luna Martie, dăr în luna acesta se mai întâmplă totuși să apară Bora.”

Ofițerul nu scia să ne esplice fenomenul curios, de ce apa își schimbă còlôrea, când se apropie Bora. Numai mai târziu am auđit esplicația științifică, că apropiindu-se Bora, nisece vietăți mici, ce

trăiesc pe fundul apelor de munte, ies la suprafață, producënd nisece dungî vinete și violete.

Ce este propriu dîs Bora?

Este un vânt particular, care se ivesce numai pe còsta mării adriatice. Un vânt analog cu acesta se mai ivesce și pe còsta de nord a mării negre.

Pentru raporturile climaterice ale còstei este decisivă suprafața mării adriatice. Vântul, ce vine de la sud prin sud-vest de la mare, aduce vaporii, ce plutesc asupra mării adriatice, umeđéla și plôia. De aceea vântul de sud, Scirocco, se anunță prin vaporii, din cari apoi se forméză norii.

Bora se ivesce de regulă fiind ceriul senin și pe când de altminteri în totă lumea, apropiindu-se furtuna, cade barometrul, — când se apropie Bora, barometrul se urcă.

Până acuma nu este decât o singură esplicație pentru Bora. Ea este unul din vânturile numite Nordpassate (engl. trade-winds, fr. vents alizés). Aerul rece,

rolul aplicării reformelor. Ca semn de deferență, numele acestor agenți vor fi făcute mai întâi cunoscuți Poștii. Agenții civili vor avea dreptul, în baza instrucțiunilor lor, să urmărească întreg mersul administrației civile și militare; prin urmare ei sunt avizați la colaborarea autorităților turcesci. În general se crede, că până la finele acestei luni va fi pregătit întreg aparatul de instrucții pentru introducerea reformelor primite în principiu de sultan, ast-fel, că întreg controlul civil și militar după-cum fusese propus de Austro-Ungaria și Rusia, va putea funcționa. Diarul rus „Novosti” nu se mulțumesc numai cu reformele propuse până acum. El cere, ca programul să fie lărgit, aplicându-se paragraful 23 al tratatului de Berlin, acordându-se Macedoniei autonomia sub un guvernator general străin.

Contele Tisza ratificând hotărârile kossuthiștilor.

În ședința de Sâmbătă (5 Decembrie) a dietei, Francisc Kossuth, în aplausele aderenților săi și aprobat viu de cei de pe băncile guvernamentale, a dat cetire condițiilor. În schimbul cărora partidul său e gata a înceta obstrucția. (Condițiile acestea le publicăm mai jos.) A declarat apoi, că nu vine totuși cu ramura păcii, căci partidul independist va lupta tot-deuna pentru independență și în contra guvernelor, cari stau pe baza de la 67. N'a venit aici partidul, ca să încheie pace, nu va încheia nici-odată pacea, căci elementul partidului independist este lupta. Cestiunea e: poate partidul să ajungă într'un viitor apropiat la scopul cel mare, pentru care luptă? Apreciază meritele și succesele obstrucțiunii și înșiră aceste succese. Unul din aceste succese este, că Coróna a fost înduplecată a face concesii, pe care trebuie să le recunoască ori-ce bărbat leal. Scopul final însă nu poate fi ajuns aș, de aceea partidul a decis să nu mai continue cu obstrucția. Vom părăsi deci terenul războiului și să lărgescă dreptul electoral, să se egaleze și micșoreze censul, să se facă o nouă arondare a cercurilor electorale și să se introducă votarea după comune. Succesele acestea, ori-ce s'ar dice, sunt de mare preț...

Contele Tisza, ministru-president: După cele ce le-a spus on. antevorbitor, îmi țin de datorință a declara, că n'am nimic de obiecționat contra cererei de a se scoate din vigore deciziunea privitoare la ședințele paralele. (Vii aprobări în stânga extremă.) O propunere în sensul acesta voi face încă în decursul zilei de azi.

Declar mai departe, că tot ce am spus și până acum în numele guvernului cu privire la reforma dreptului electoral și a legii electorale, mențin în deplină măsură și mă voi nisui a-le realiza cât mai curând. (Vii aprobări în stânga extremă.)

care la anumite timpuri vine de la polul nordic spre continent, se lovesce de lanțul uriaș al Alpilor, ce se află pe malul mării adriatice. Așa numitul Nordpassat este nevoit a se ridica, ca să biruască pedeca, și trecând peste vârfurile golașe ale carstului, năvălește cu furie în jos spre marea adriatică, unde dealtmintrea domnesce o temperatură urcată. Schimbarea acesteia a temperaturii, fiind diferența atât de mare, produce o furtună violentă.

Bora vine aproape întotdeauna dinspre nord, se îndreptăză încetul spre est, luând în două trei zile direcție pronunțată răsăritenă, după care apoi încetăză. Ea suflă zile întregi și anume numai pe un teritoriu anumit. Se pot fixa exact pe hartă granițele, pe unde suflă Bora, și se poate face observația curioasă, că în localitățile aflătoare la o distanță foarte mică de granița teritorului Borei, nu se simte nimic, pe când la un kilometru îndepărtare ea băntue cu cea mai mare violență.

(Va urma.)

Voi convocă o anchetă, care să se ocupe cu cestiunea acesta.

Declar mai departe, că eu tot-deuna am mărturisit principiul, că în Ungaria voința națiunii, ce se exprimă prin legislativă, este izvorul tuturor drepturilor, prin urmare și al dreptului ce privește limba de conducere și comandă în organismul apărării (armatei.) Acésta o mărturisesc și azi. N'am deci nimic de obiecționat contra aceea, ca declarației acesteia, ce o fac aici în numele guvernului, să fac a i-se da expresiune și într'o hotărâre de partid. În cele din urmă, un principiu fundamental al dreptului public ungar este, că întreg organismul statului nostru public s'a basat din timpuri străvechi pe voința națiunii, ér un element integrant constitutiv al voinței națiunii îl constituie voința coronei, căci coróna și națiunea stau în legătură în dreptul nostru public, ele nici nu pot fi separate, ori puse față în față.

Cred, că de data acesta pot cu drept cuvânt să leg speranța, că din toate părțile camerei și din partea tuturor factorilor se va face tot posibilul, ca lupta constituțională să decurgă între margini normale. Acésta nu însemnă, că lupta s'a sfârșit, dimpotrivă lupta va urma încă de aci înainte, conform intereselor națiunii. Ea se va da acum cu mijlocele acele, cari nu dărimă, ci edifică, nu împiedică cauzele națiunii, ci le promovă, înalță prestigiul națiunii maghiare, va da și puterea ei politică, și înalță alipiarea, pietatea și respectul, ce trebuie să le aibă față cu viața constituțională maghiară și instituțiile ei toți civii națiunii.

Eu aș fi fost gata și de luptă, însă tot-deuna am considerat acésta ca o ultima ratio foarte tristă, la care puteam să-mi iau refugiu numai în cas de extremă necesitate...

*

După Tisza ia cuvântul Szederkenyi (grupul ugronist) și declară, că ei vor continua lupta. Tot așa și br. Ivor Kaas din partidul popular. Au mai vorbit Barabas, după care s'a continuat dezbaterile asupra contingentului de recruți. A vorbit Udvary din partidul popular.

La finea ședinței presidentul anunță, că contele Tisza a prezentat o propunere relativă la cassarea ședințelor de după amiazi. În ședința de azi (Luni) se va hotărâ asupra ei.

Condițiile împăcării.

(Conferența de Vineri seara a partidului kossuthist).

Vineri seara — după-cum am semnalat deja — s'a ținut conferența memorabilă a partidului independist, în care s'a pecetluit pacea între Tisza și kossuthiști.

În cursul zilei de Vineri, cele două grupări ale partidului, „pacnicii” și „răsboinicii”, au ținut adunări separate.

Sera de la 8—12 ore din noapte au ținut conferență comună, la care au participat 75 membri. S'a prezentat conferenței proiectul de rezoluție, pe care-l dăm verbal și care diferă de propunerea pe care o prezentase Francisc Kossuth în conferența de Miercuri, dér care seim, că n'a intrunit majoritate de voturi. S'a intercalat adecă punctul, în care se dice, că în Ungaria toate drepturile emanând de la „voința națiunii”, și dreptul de stabilire a limbei de comandă și de serviciu în armată emanăză de la „voința națiunii”. De drepturile Coronei, nici pomenire nu se face în acest proiect, care, pus la vot, a intrunit 45 voturi pro, 28 voturi contra, fù primit deci cu majoritate de 19 voturi.

Mult a contribuit la acest rezultat vorbirea lui Kossuth, care a spus între altele, că partidul n'are putere de a pune în jug guvernul și de a-l duce la Canossa; trebuie să-și dea seama de situația actuală, între marginile căreia să se câștige de-o parte succese, de altă parte să se înlăture violările de drept.

La urmă partidul a rugat pe Francisc Kossuth să-și ocupe din nou locul

presidial, ceea-ce s'a și întâmplat. S'a luat apoi hotărârea, ca asupra succesorilor dobandite să se dea un manifest către „națiune”, și comunicându-i-se contelui Tisza hotărârea partidului, ministru-președinte să fie invitat a-o ratifica în proxima ședință în fața parlamentului. Ratificarea s'a și întâmplat.

Etă, verbal, hotărârea ce s'a luat cu majoritate de voturi:

Partidul independist și 48-ist enunță, că ia spre știință promisiunile obligătoare ce le-a făcut ministru-președinte Stefan Tisza în ședința de la 30 Noemvrie a dietei relativ la modificarea legii electorale, și va controla cu trezvie respectarea și împlinirea lor cu punctualitate.

În cas când se scoate din vigore deciziunea, ce s'a adus cu violarea regulamentului Camerei, în ședința de la 27 Noemvrie 1903 a dietei în afacerea ședințelor paralele, și dacă ministru-președinte va declara în fața camerei, ori va face să se enunțe într'o hotărâre de partid, că voința națiunii, ce se exprimă prin legislativă, este în Ungaria izvorul tuturor drepturilor, prin urmare și a dreptului ce privește limba de conducere și comandă în organismul apărării (armatei) — atunci enunță partidul independist și 48-ist, că pentru a face posibil un curs normal al dezbaterilor dietale, renunță la aplicarea și pe mai departe a mijloacelor extra-ordinare și excepționale.

Enunță tot-odată partidul, că consideră de anticonstituțională dezbaterile proiectului privitor la contingentul de recruți, înainte de a se dezbate legea bugetului, respective acordarea indemnității. Însă avându-se în vedere, că partidul nu numai pretinde, ci voește a promova în tot modul posibil concedierea din serviciul activ a soldaților, cari ilegalmente au fost reținuți sub steag peste trei ani, partidul — menținându-și punctul său de vedere principiar și cu condiția, că nu poate servi ca precedent legal — în cas când se scoate din vigore deciziunea relativă la ședințele paralele, nu se opune la dezbaterile în afară de ordine a proiectului de recruți pe 1903 și a proiectului de recruți pe anul viitor.

Declară tot-odată sărbătorește, că cu totă ocaziunea și din toate puterile va lupta și va menține la ordinea zilei, ca un punct din cele mai cardinale a programului său: înființarea armatei independente maghiare, precum și limba de comandă și de serviciu maghiară, emblemele naționale, calificarea maghiară a ofițerilor, legislație militară maghiară și alte drepturi naționale.

Propunerea acésta, cum am spus, a intrunit 47 voturi. Contra au votat 28. A fost primită, deci, cu o majoritate de 19 voturi.

Regele Carol la expoziția științifică.

Regele Carol a vizitat Vineri dimineața la orele 9 și jumătate expoziția „Asociației pentru înaintarea și răspândirea științelor”. M. S. însoțit de d-l Lt.-colonel Volvoreanu aghiotant regal, la sosire a fost întâmpinat de d-nii Dr. C. I. Istrati, fost ministru al cultelor și instrucțiunii publice, și președintele „Asociației”, d-l Spiru Haret, Ion Kalinderu, general Orășteanu, Gr. I. Dianu, Dr. Zaharia, V. I. Istrati, Gr. Ștefănescu, comitetul „Asociației”, Saita prefectului poliției, etc.

După ce Regele a fost introdus în sala de recepție a institutului de chimie, d-l Dr. Istrati, într'o scurtă cuvintare i-a urat bună sosire și a enumerat progresele pe care științele le-au făcut sub glorioasa Sa domnie.

După cuvintarea d-lui Dr. Istrati, căruia Maj. Sa i-a mulțumit în modul cel mai cordial, a urmat vizitarea expoziției.

M. Sa a vizitat mai întâi pavilionul științei, apoi pe acel al închisorilor, al cărților și al secției retrospective. Cu ocazia acestei vizite de care a rămas deplin mulțumit. M. S. a semnat din nou într'un registru în care n'a mai semnat de la 1879 când a vizitat institutul de chimie, însoțit fiind pe atunci de actualul rege al Danemarcei. Vizitarea expoziției a luat sfârșit la orele 1 fără un sfert. După-ce M. S. Regele a vizitat expoziția, s'a început distribuția premiilor: Au asistat la acésta solemnitate d-nii Spiru C. Haret, ministru al cultelor și instrucțiunii publice, Ion Kalinderu, general Brătianu, G. Lahovary, Olănescu-Ascanio, St. Hepites, Greceanu,

Dianu, Ilie Radu, Berlescu, V. Istrati, membrii comitetului „Asociației științifice” și alte numeroase persoane.

Solemnitatea s'a deschis prin discursul d-lui Dr. Istrati, președintele „Asociației”, care arată scopul mareț ce urmăresc expozițiile de natura acésta. Până în anul din urmă — spune d-l Dr. Istrati — la noi se făcea mai mult o cultură teoretică, experiența a arătat însă că ne trebuie o cultură practică, potrivită cu nevoile țării. Expoziția de azi nu e decât un început, căci adevărata expoziție, în care se va oglinda întregul progres al țării, se va deschide la anul 1906. Pentru ca ea însă să aibă succesul ce i-l dorim de pe acum, e nevoie ca să punem cu toții umărul. D-l Dr. Istrati termină aducând mulțumiri tuturor aceluia, care au contribuit la succesul expoziției, — și dând cetire listei premiaților. S'au conferit 39 diplome de onoare, 175 medalii de aur, 175 de argint, 75 de bronz și 24 mențiuni.

După d-l Dr. Istrati a luat cuvântul d-l Haret. Ministrul cultelor și al instrucțiunii a felicitat călduros pe d-l Dr. Istrati, inițiatorul expoziției, mulțumindu-i pentru munca ce a depus.

Apoi d-l Dr. Feix vorbește din partea comitetului de recompense ale expoziției, aducând laude d-lui Dr. Istrati și îi oferă din partea comitetelor de recompense o diplomă de onoare. D-l general Brătianu din partea „Asociației pentru înaintarea și răspândirea științelor” îi oferă de asemenea o diplomă de onoare. D-l Ilie Radu de asemenea din partea „Asociației” îi oferă o medalie de aur. D-l Dr. Pătrașcu, într'o scurtă cuvintare arată însemnătatea secției retrospective și oferă în urmă d-lui Dr. Istrati un frumos tablou pictat de pictorul Grigorescu, care reprezintă o scenă pastorală.

D-l Dr. Istrati, luând din nou și cel din urmă cuvântul, mulțumesc tuturor în termenii cei mai mișcători și termină spunând, că manifestațiile de simpatie, ce i-s'au făcut sunt mai presus de modica sa operă. Sărbătorea a luat sfârșit la orele 4 și jumătate.

Au fost premiați între alții cu medalie de aur: prof. Dr. Teclu, Viena, fabrica de spirt A. Popovici, d-na Leontina Marian, școala pentru lucrarea lemnului C.-Lung (Bucovina), V. Popovici-Hatzeg, lucrări geografice.

Tot cu medalia de aur: Pentru lucrări sociale și economice și colecțiuni particulare: Asociația română din Bucovina, Biblioteca populară din Sibiu, enciclopedia română Diaconovici.

Pentru cărți didactice: A. Bărseanu, Brașov, gimnasiul din Beiuș, Dan Dimitrie, Reuniunea română din Sibiu, școala română din Suceava, seminarul „Andreian” din Sibiu, I. G. Sbiera, Cernăuți, școala de fete din Sibiu.

Pentru lucrări retrospective: d. Axentiu Severu din Brașov.

Esposiția orașelor germane în Dresda.

(Raportul primarului).

(Urmare.)

(6)

Grupul B, ce urmăzează conține întocmirile de profilaxie și înlăturarea influențelor antihigienice, completată prin esposiția instalațiilor referitoare la facerea de foc cu palisarea fumului și funinginei, precum și esposiția specială »Bólele populare și combaterea lor». Ni-se pare corect așa-dér, să considerăm aceste esposiții speciale în grupul present.

Înmulțindu-se populația și luând avânt comerțul și industria, s'a născut o nouă grijă foarte însemnată pentru administrațiile comunale, anume grija curățirii orașelor. Fiindcă instalațiunile pentru eliminarea apelor murdare și a fecaliilor au fost expuse în divizia I, au rămas pentru grupul acesta numai afacerile referitoare la curățirea străzilor, un teren de muncă, care nu trebuie disprețuit și care la executare oferă multe dificultăți, deoarece trebuie să cuprindă în sine nu numai udarea și măturarea străzilor, ci și transportarea, descărcarea și nimicirea gunoierilor adunate. Sub gunoie însă nu sunt a se înțelege numai gunoierii din străzi, ci și cele

de prin case. Cu ce îngrijire serioasă se preocupă orașele germane de această ramură a administrației, se vede din datele statistice asupra cheltuielilor elocote spre acest scop, care arată cifre mereu crescende.

Orașele Dresda și Hamburg d. e. cheltuiesc mai bine de 1.000.000 de mărci pe an. În Berlin se cheltuiesc de patru ori atât. Lucrările de curățire le operează orașele în regie proprie cu lucrătorii proprii, căruțele și instrumentele proprii. Spre a avea numai o idee despre valoarea ce o reprezintă parcul instrumentelor, relevăm că oficiul pentru curățirea străzilor în Dresda are plasat un capital de 1/4 milion numai în instrumente de curățire. Este evident, că această ramură a administrației trebuie organizată și condusă cu îngrijire, ca să funcționeze exact și să coste cheltuieli cât se poate mai puține. Din Berlin, Dresda și alte orașe se aflau espuse tipărite organizația și felul de funcționare al acestei ramure.

Instrumente de lucru, căruțe, instrumente de mână, aparate de control și de preservativă, oferite de industriași, se aflau espuse o mulțime. Subsemnații au avut ocaziune a se convinge despre funcționarea unei mașine de măturat străzile prevăzută cu un aparat automat pentru încărcarea gunoierilor. Acestă mașină a fost espusă de societatea »Salus» din Rath, lângă Düsseldorf.

În ce privește transportarea gunoierilor măturate, trebuie luat în considerațiune, ca să fie transportate, fără să producă praf. Orașele Elberfeld, Frankfurt a Main, Kiel și Köln aveau espuse nisce căruțe de felul acesta pentru suprimarea prafului.

Un capitol important formeză în comunele mai mari chestiunea descărcării gunoierilor sau anihilarea lor. Orașele Hamburg și Wiesbaden aveau espuse desemnuri și descrieri despre institutele pentru arderea gunoierilor.

Luând în considerare raporturile din orașul nostru, trebuie să avem în vedere înainte de toate, că aici curățirea străzilor se face prin antreprisă și nu se execută în intensitate introdusă în orașele germane. Iată ce se va executa canalizarea suterană și pavarea cea nouă a străzilor, va trebui să se introducă o schimbare în chestiunea curățirii străzilor, firesc în măsura în care ne stau mijlocele la dispoziție.

Tot în grupul acesta se aflau espuse și măsurile și aranjamentele orașelor Dresda și München pentru combaterea fumului și a funinginei.

Dresda a instituit un comitet pentru limitarea fumului și a funinginei și supraveghierea resortului măturării, mai departe un serviciu de supraveghiere a urloierilor și captorilor. În München se află instituită o poliție specială pentru fum și funingine. Afară de acestea München avea desemnuri despre diferite sisteme de captore cu aparate pentru diminuarea fumului.

În legătură cu acesta, a fost foarte interesantă expoziția particulară a industriașilor referitoare la diminuarea fumului și a funinginei. Am văzut sobe de diferite construcțiuni, captore și vetre, aparate pirotehnice de tot felul, aranjamente pentru ameliorarea urloierilor, receptacule de funingine și schintei etc. precum și diferite combustibile.

În grupul acesta se aflau și obiectele referitoare la »Bólele populare și combaterea lor». Acestea aveau scopul, de a procura profanului prin preparate, modele, tablouri grafice și tabele o iconă sinoptică despre epidemiologie și bacteriologie și a-l instrui asupra cauzelor, pericolelor și întinderii bólelor infecțioase. O adevărată educație în materie de igienă! Aici se vedeau producții bólelor infecțioase în preparate și cultură microscopică. Simptomele esterne mai însemnate ale bólelor infecțioase se arătau în tablouri și în lucrări plastice. Crescerea și descreșterea bólelor infecțioase se prezentau în mod grafic, ér aparatele și institutele de desinfecție erau de asemenea espuse. Am trece însă peste marginile unui raport, decât am intra în analiza mai detaliată a acestei expoziții speciale foarte instructive.

Grupul C: Ingrijirea pentru alimentație avea desemnuri, planuri, fotografii, descrieri despre obóre, abatóre, hale, oficii pentru cercetarea chimică etc.

Abatórele cu aparatele lor refrigerente erau toate de dată recentă, institute moderne. Ele erau alcătuite séu după sistemul german, având toate încaperile esențiale ale unui abator reunite sub un acoperământ, séu după sistemul francez, cu hale deosebite pentru fie-care ramură de tăiere, séu după planuri, care reuniau ambele sisteme. Am trece peste problema, ce ni-am propus, decât ne-am ocupa mai în detalii cu toate acestea.

Oficiile pentru analiza chimică servesc pentru cercetarea alimentelor. Cu

astă ocaziune trebuie să observăm întru cât privește orașul nostru, că subsemnatul primar, pe baza materialului statistic adunat de densul, a constat, că unele articole de consumație, ca d. e. paserile, de aceea sunt așa de scumpe, fiind-că se aduc din prea mare îndepărtare.

Subsemnatul primar a apelat la societățile economice, ca având în vedere rentabilitatea, să stăruie pe lângă populația rurală a se ocupa mai intensiv cu prăsierea paserilor, ér în ce privește cercetarea alimentelor, s'au procurat instrumentele necesare și datoria organelor sanitare și veterinare va fi, să execute riguros controla alimentelor. Crearea unui oficiu a parte, abstrăgând de la chestiunea că acesta ar fi prea costisitoare, nu pare a fi de urgență.

Grupul D: Prestarea de ajutor la nevoie ne prezintă resortul serviciului de pompieri. În strînsă legătură cu acesta este serviciul samaritan. Serviciul de pompieri este în orașele germane la un nivel înalt atât în ce privește organizația, cât și instruirea pompierilor și aparatele lor. Pompierii germani sunt capabili a sta față în orî ce moment când e vorba de a-și face datoria. La vizitarea expoziției ne-am convins, că resortul acesta nu este organizat după șablon, ci este potrivit relațiilor locale, felului de zidire și înălțimii caselor, felului de aprovizionare cu apă etc. Acestă se vedea din varietatea obiectelor espuse, a căror enumerare ne-ar duce prea departe.

Anunțătoare automate de incendiu, stropitoare puse în mișcare prin întrebunțarea de acid carbonic, scări pneumatice de sovetagiü, automobile montate cu acumulatoré, costume de siguranță etc. se vedeau aici espuse.

Orașul Chemnitz avea espusă o colecție bogată de mijloce de învățămînt. Dresda avea espusă o mapă cu număróse planuri de atac pentru edificii publice, fiind prea amenințate de incendiu.

În orașul nostru stingerea focului se baséză pe organizarea pompierilor voluntari, pe când pompierii din orașele germane sunt pompieri profesioniști. Am fi nedrepti așa dér decât am judeca cu aceeași măsură prestațiunile pompierilor noștri, ca și ale pompierilor profesioniști germani.

O importantă ramură a instrucției în serviciul de pompieri îl formeză instrucția în serviciul samaritan, de ore ce pompierii conform vocațiunei lor, sunt chemați în prima linie să dea ajutor atât în casuri de accidente întemplate camerașilor lor, cât și celor ce le reclamă ajutorul la ocaziunea incendiilor. Esposiția particulară a serviciului samaritan stă așa-dér în legătură logică cu acest grup al espoziției.

Serviciul samaritan și de sovetagiü ocupă un loc de frunte, după cum s'a văzut la espoziția orașelor germane, între organizațiile institute pentru prosperitatea publică, din care cauză merită să fie amintite aici pe scurt.

Serviciul samaritan are problema să dea ajutor repede în casuri de accidente, adevă a oferi sprijin eficace celor răniți séu îmbolnăviți, până va pute sé-i ia un medic în îngrijirea sa. Serviciul de sovetagiü are problema a se îngriji de transportul și adăpostirea celor ce se îmbolnăvesc séu răsesc subit. Serviciul samaritan și de sovetagiü se completează așa-dér și ferméză un întreg, ceea ce însă nu exclude, ca orașele, după cum se vedea dintr'o hartă espusă de cartelul samaritan german, să se clasifice în orașe cu serviciu samaritan, séu de sovetagiü, în orașe numai cu serviciu samaritan, și în sfîrșit în orașe cu ambele servicii. Serviciul samaritan și de sovetagiü este practicat de societăți, care s'au reunite în alianța cea mare samaritană din Germania. Acestei alianțe aparțin ađi peste 40 de autorități de stat și administrații comunale, 75 societăți, diferite mari tovărășii profesionale, societăți de pompieri etc. Asupra organizației și alcătuirii ne luminéză planurile orașelor și regulamentele organice. Érași ar trebui să eșim din cadrul planului nostru, decât ne-am ocupa mai dinadins cu acest subiect. Dealtmîntre serviciul samaritan și de sovetagiü era împărțit la espoziție în trei secții, și anume:

- 1, Instrucția în serviciul samaritan.
- 2, Activitatea samaritană la posturi de pază sanitară și stațiuni pentru bandajat.
- 3, Serviciul de transport.

Instrucția în serviciul samaritan era espusă intuițiunei prin aparatele Esmarchiane, cărți didactice, tabele de părete, arătând anatomia corpului omenesc și diferite leziuni; prin cutii de instrucție și practică și prin o ladă mare, conținând mijloce de învățămînt împachetate și întinse pe o tablă.

Activitatea samaritană la posturi de pază sanitară și stațiuni pentru bandajat era reprezentată prin expunerea de fotografii, schițe, modele, și cutii pentru bandaje, material de șine, cu deosebire șinele mobile de aluminiu, lemn etc.

Obiecte referitoare la transport erau: furgóne de sovetagiü, tîrgi pe bicicletă, trăsuri rulante, trăsurile de împins, tîrgi pentru transportarea bolnavilor, briuri, o săniuță de munte montată etc. în fotografii, modele séu în natură.

Grupul E: conținea aranjamente polițienesci. Aici nu erau reprezentate, decât 6 orașe.

Orașul Brema avea espus tabloul edificiului polițienesc și palatul de justiție cu arestul preventiv. Din Dresda se vedeau tablourii asupra activității polițienesci pentru prosperitatea publică. Din Leipzig era expus un memorandum despre nascerea și organizațiunea dovedirei paritetice a muncii. În legătură cu acesta era expoziția particulară a poliției de siguranță.

La această expoziție a participat ministeriul de interne din Baden și Hessa, polițiile din Braunschweig, Brema, Chemnitz, Dresda, Hamburg, Leipzig, München și Worms.

Acestă expoziție particulară se divisa în espoziția colectivă a ministeriului de interne al marelui ducat de Baden, a direcțiunei polițienesci din ducatul Braunschweig, a direcțiunei de poliție din Braunschweig, a direcțiunei de poliție din Brema, a poliției din Chemnitz, a direcțiunei de poliție regale din Dresda, a poliției din Hamburg, a ministeriului de interne din marele ducat Hessa, a poliției din Lipsca, a direcțiunei regesci de poliție din München și

B. în expoziția oficiilor singurate polițienesci.

În expoziția colectivă se vedea espusă în figurii procedura antropometrică pentru recunoscerea persónelor, sistem Bertillon.

Catalogul expoziției scrie asupra acestui punct:

»Sistemul Bertillon, după care criminalii sunt supuși unei măsurătoare corporale, spre a fi recunoscuți mai târziu în orî-ce moment, se baséză pe principiile empirice:

1. Că sistemul osos al omului de la anul 21 înainte rămâne neschimbat.

2. Că este imposibil a găsi doi ómeni de o construcție absolut egală a ósolor și,

3. Că anumite măsurători ale construcției ósose se pot face foarte exact prin ajutorul unui aparat de tot simplu.

Se măsură anume: lungimea corpului, distanța de încordare a brațului, înălțimea șederii, lungimea capului, lățimea capului, lățimea picioarelor, lungimea urechii drepte, lungimea degetului de mijloc de la mîna stîngă, lungimea piciorului stîng, lungimea antebrațului stîng.

Măsurătoarea acesta se completează

- a, prin descrierea exactă a ochiului.
- b, prin descrierea exactă științifică și practică a persónei respective
- c, prin o fotografie dublă a măsuratului.

d, prin enumerarea deosebită a semnelor particulare (Cicatrice, pete de mîi, tetovări etc), precum și

e prin presarea liniilor papilare de la degetul cel mare, degetul arătător, degetul de mijloc și degetul inelului de la mîna dreaptă.

Măsurile și datele găsite se scriu pe carte deosebite și aceste carte se înregistrează la un oficiu central (pentru imperiul german: la presidiul poliției din Berlin).

Decă trebuie să se constate identitatea unei persóne, atunci persóna se măsură, se descrie, se fotografiază etc. și carta conținând datele măsurătorii se trimite la registrul central.

Acest registrul este atât de practic aranjat, încât este posibil a constata în câteva minute, decât se mai găsește în el vr'o cartă cu datele identice. Decă este, atunci identitatea persónei este constatată fără dór și póte.

Din espoziția interesantă și instructivă a singuraticelor oficii polițienesci, relevăm numai cele prezentate de către direcțiunea regescă de poliție din Dresda referitor la fotografia în serviciul poliției, antropometria și daktyloskopia se scrie în catalogul expoziției:

»Sistemului Bertillon pentru constatarea identității prin măsurări antropometrice i-se face în timpul din urmă o strășnică concurență prin sistemul constatării identității prin daktyloscopia.

În Britania antropometria a fost deja înlocuită prin daktyloskopia. Ea se practică

alături cu antropometria la direcțiunea de poliție din Viena, precum și la direcțiunea de poliție reg. din Dresda.

Daktyloskopia se baséză pe faptul, că la partea interioară a vârfului degetelor se află un sistem particular de linii fine, așa numitele linii papilare, care forméză o mustră constantă, nici odată însă aceeași (mustră de linii arcuale, formă de laț și verigi, séu combinate), care la aceeași persónă totă viața rămâne neschimbată, și decât s'ar freca din adins, ca să dispară, érași se reînnoiesc în forma originală.

Liniile acestea papilare ale vârfului degetelor se preséză pe carte, ér cartelele acestea se înregistrează într'un chip inventat de Englesul Henry.

Decă e vorba să se constate o persónă, atunci se fac presările necesare cu vârful degetelor pe carta destinată spre acest scop, apoi carta se clasifică și se plaséză la locul destinat ei în urma clasificării.

Decă la același loc al registraturii se află deja o cartă cu aceleași mustré, atunci identitatea persónei daktyloskopate este constatată

În sfîrșit relevăm sistemul foarte simplu de anunțare (registru cu file) al orașului Worms. Din fila de anunțare se póte vedé imediat tot ce e necesar a-se sci din punct de vedere polițienesc despre persóna respectivă și tot ce e necesar pentru a-se puté cineva pronunța asupra acelei persóne.

(Va urma)

SCRIRILE DILEI.

— 24 Noemvrie v.

Scrișore deschisă către Majestatea Sa D-l Dr. Iuliu Rimler, care subserie: »diplomat ungar, secretar de curte și ministerial în ministeriul c. și r. de esterne i. p.» a adresat Majestății Sale o scrisóre deschisă, pe care traducéndo-o în nemtesce, a publicat'o în broșură, și ni-a trimis-o și nouă. Reproducem din scrișorea d-lui Rimler următorul pasagiu, din care cititorii vor vedé, cam ce conținut are scrisóreá diplomatului:

»Decă așa-dér fie din punctul de vedere al caracterului de mare putere a dublei monarhii, fie din punctul de vedere al strategiei séu al oportunității — adevă din punctul de vedere al elementelor neastémperate germane din Austria, care graviteză în afară — unitatea limbii în cele două armate, austriacă și ungară, care alcătuiesc un întreg, ar fi o condiție sine qua non — atunci în virtutea puterii nelimitate de comandant suprem a M. Vóstre ar trebui să introducéși și în partea austriacă a armatei limba melodiosă a națiunei maghiare, atât de bogată în virtuți răsboinice și dinastice — și acesta par excellence în interesul viitorului casei domnitoare, care spre bucuria noastră a început să se maghiarizeze în spirit și limbă»...

În Viena de sigur va produce efectul dorit sfatul înțelept al diplomatului maghiar...

Pentru museul istoric și etnografic. D-l Dr. N. Vecerde, dirigentul filialei »Albina» în Brașov, s'a înscris la 2 Decemvrie a. c. între fundatorii Museului istoric și etnografic din Sibiu cu o donațiune de 2000 cor. Comitetul central al »Asociațiunei», în ședința sa din 3 l. c., a luat act cu deosebită recunoscință de donațiunea d-lui Dr. Vecerde și a dispus să i-se libereze diploma de fundator și să i-se eternizeze numele pe tabla de marmoră a fundatorilor »Casei Naționale».

Reuniunea femeilor române din Blașiü a hotărît, ca în fie-care Duminecă séra la 8 să aranjeze conveniri sociale în noul local al Casinei. Conveniri s'au început de eri, Duminecă 6 Nov.

Un nou magnat evreu. Foile din Oradea aduc șireea, că d-l Fr. Schwarz, mare proprietar în Ugra, un evreu foarte bogat și fost agent electoral al contelui Stefan Tisza, va fi numit în curénd membru în camera magnașilor.

Pentru masa studenților români din Brașov au intrat pe lista de colecție nr. 15 predată elevului primit la masa studenților Romul Mioc (cl. VIII gim.) din Mercina (comitatul Caraș-Severin) următoarele contribuiri: D-l Petru Mioc, notar

cercual 10 cor., Victor Cipu comerc. 2 cor., Ios. Mioc învăț. în pens. 1 cor., George Țiunea învă. 5 cor., Ios. Buzan 2 cor., E. M. 2 cor., N. Nica jude com. 2 cor., Iosefina Popovici 3 cor., Paul Mioc preot 2 cor., Ioan Alexandrescu 2 cor., Pan Vuia 1 cor., Aug. Radu 1 cor., Paul Iorgovici 4 cor., George Jianu 1 cor., Dr. Petru Cornean adv. 5 cor., Dr. Mih. Gropșian adv. 4 cor., Tr. avocat 4 cor., Ioan Surlașu jude 1 cor., Iosif... (?) notar 2 cor., Iosif Tămășel preot 10 cor., Dr. I. Nedelcu 4 cor., Maria Mioc economă 1 cor., David Orza econom 1 cor., Iosif Baica econ. 1 cor., — **cu totul 71 corone.** Primescă generoșii donatori cele mai căldurose mulțămiri. — *Direcțiunea școlilor medii gr. or. române.*

In locul țiarului „D. T. f. U.“, a cărei încetare am anunțat-o, a apărut acum în Timișoara foia săptămânală „*Deutsch-ungarischer Volksfreund*“, care nu se va ocupa de politică, ci va căuta a lupta din toate puterile pe terenul cultural și economic al poporului german din Banat.

Deces. Ni-se scrie de pe Valea-Someșului, că ădilele acestea a repausat Ludovica-Danciu n. Popp, soția învățătorului Iuliu Danciu din Cițcău. Repausata era în etate de 21 ani și abia la începutul anului al treilea al căsătoriei. Afară de nemângăiatul soț și doi copilași o mai jelesc mamă-sa Maria Constantin n. Popp în Ilva-mare, A. Popp oficial la magistratul din Bistrița ca frate, Valeria soră, G. Popp preot în Bistrița, Vasilie și Ioan Popp, în Serețel, unchi, familiile Bătinaș, Boldor și Belbe, ca rude.

Daruirii. Pentru parochia gr. or. română din Iabuca, Torontal-Almăș, au mai contribuit următorii domni: Dr. Emil Babeș avocat în Budapesta 10 corone; Trifon Miclea protopresbiter gr. or. român în Satul-nou 3 corone. Le exprimăm mulțămire. Dumneșeu se primescă și aceste daruri. *Iabuca*, Torontal-Almăș în 5 Decembrie 1903. Lazar Vuc președinte.

Geografie nu glumă! Țiarul „*La Gazette de Lausanne*“ (Elveția) scriind despre aniversarea a 25-a a ocupațiunii

Dobrogei de cătră trupele române, ăice, că Dobrogea este situată... în Danemarca. Așa o ignoranță geografică mai rară!

Ale cui sunt mustețele? Intr'un orașel din Silesia un domn, care avea nisece mustețe frumoșe, s'a rămășit ădilele aceste la cafenea, că a doua ăi se va presenta cu mustețele rase, decă domni din cercul, în care se făcū rămășagul, se vor obliga a plăti o sută de corone pentru un scop filantropic. A doua ăi domnul cu rămășagul a lipsit la apel. În schimb cafetierul presentă o scrisore de la soția domnului, în care dōmna declară, că mustețele nu sunt proprietatea esclusivă a bărbatului său, ci și ale ei „er astăđi“, ăice dōmna, „bărbatul meu nu va veni la cafenea, fiind-că l'am închis în odaie. D-lor vōstre fresce, vē stă calea justiției deschisă“....

Intristații: Ana Iancu soție, Irina Ceruleanu fiică, Constantin Ceruleanu ginere, Stefania Ceruleanu nepōtă, Maria Ceruleanu, familiile Ioan Iancu, Simeon Bran, N. Mărgineanu, Aurel Florescu, Cușuta, au durerea-ăa vē anunța mōrtea iubitelui lor soț, sooru, bunice, frate, cumnat și unchiū:

Ștefan F. Iancu,

decedat la 21 Noemvrie, orele 3 p. m. în etate de 53 ani. Și vē rōgă sē binevoitŃi a asista la ceremonia funebră, care va avē loc Duminecă 23 curent, orele 2 p. m. Cortegiul va porni de la locuința decedatului la biserica sf. ImpērațŃi și de aci la cimiterul Vișōra. *Floesci*, Noemvrie 1903.

Convocare.

Avēm onōre a ruga și pe acēstă cale pe On. membre ale „*Reuniunii femeilor române pentru ajutorarea vēduvelor sērace din Brașov și Săcele*“ a lua

parte la **adunarea generală**, ce se va ține **Duminecă**, în 30 Nov. st. v. (13 Dec. st. n.) — ăiua S-tului Andreiū — la 2 1/2 ore după prând, în sala festivă a gimnasiului român.

Brașov, 24/XI v. 1903.

Balașa Blebea,
presidentă.

Dr. I. Blaga,
secretar.

Bibliografie.

„**Lucēfărul**“, revistă literară, Nr. 23 de la 1 Decemvrie, conține: „Mommssen și Cipariu“, de Al. Ciura; „Pastel“, de Simca; „O corectură, lui Eliade-Rădulescu“, de S. Secula; „Cântec“, de Octavian; „Tragedia omului“ — Emeric Madach, de Octavian Goga; „Luptă“, de G. Murnu; „Dr. Sextil Pușcariu“, de O. C. T.; „Căntece“, de Z. Bărsanu; „Pagini din trecut“, de N. Dobrescu; „Căntece“, de Isiș; „Dor de ducă“, de Linca. Cronică, Bibliografie, Ilustrații; O nuntă în Munții apusenŃi, Statua lui Ioan Corvin Huniade. „**Lucēfărul**“ apare la 1 și 15 a fie-cărei luni în Budapesta. Prețul unui exemplar 45 bani.

„**Cărțile săteanului român**“. Sub titlul acesta va începe sē apară o serie de cărțicele populare, menite a se lăți bine pentru cuprinsul lor cât și pentru ieftinătatea lor, „**Cărțile săteanului român**“ apar în editura „*Rēvașului*“, ca o bibliotecă a *Rēvașului*, și fie-care va costa numai 20 fil. Numērii 1 cuprinde „*Schițe din popor*“ de George Stoica. — Ori ce studii, povestiri, piese teatrale, biografii, căzaniile populare, — și ori ce fel de scrieri menite pentru popor, cari intră în spiritul *Rēvașului*, de a fi popular scrise, cu fond moral și instructiv, — vor fi primita spre editare în bibliotecă „*Cărțile săteanului român*“. Clușiū.

ULTIME SCIRI.

Viena, 6 Decemvrie. Impēratul a adresat baronului Appel ex-governorul Bosniei și Herțegovinei un autograf elogios din incidentul retragerii sale. M. Sa i-a conferit ordinul Maria-Teresa cu briliante.

Sofia, 6 Decemvrie. Cercurile guvernului sunt fōrte surprinse prin cererea Rusiei de a plăti Bulgaria datoria, care cade, în mod proporțional, asupra teritoriului Rumeliei teritoriu ce l'a ocupat de la Turcia. Acēstă datorie se urcă la 10 1/2 milioane de ruble.

Sofia, 6 Decemvrie. După debateri de două ădile, sobrania a votat rēspunsul la discursul tronului.

Paris, 6 Decemvrie. Comitetele naționaliste și antisemite au lansat un manifest energie contra revisurii procesului Dreyfus, prin care se încercă o nouă lovitură de stat din partea guvernului, falsificând dosarul și plătind martori mincinoși. Manifestul a fost așșat în toate orașele Franței.

Petersburg, 6 Decemvrie. Țarul și Țarina au sosit astăđi în Tsarskojeselo.

Proprietar: Dr. Anrel Mureșianu.
Redactor responsabil: Traian H. Pop

Cursul la bursa din Viena.

Din 5 Decemv. n. 1903.

Renta ung. de aur 4%	118.55
Renta de corone ung. 4%	98.55
Impr. căil. fer. ung. în aur 3 1/2%	90.15
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	98.15
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	92.90
Bonuri rurale croate-slavone	98.-
Impr. ung. cu premii	208.25
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	164.75
Renta de hârtie austr.	100.50
Renta de argint austr.	100.35
Renta de aur austr.	120.70
Rente de corone austr. 4%	106.55
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	92.90
Losuri din 1860.	156.-
Acții de-ale Băncei austro-ungară	16.15
Acții de-ale Băncei ung. de credit	771.-
Acții de-ale Băncei austr. de credit	684.-
Napoleonori	19.06
Mărci imperiale germane	117.12 1/2
London vista	239.60
Paris vista	95.12 1/2
Note italiene	95.30

O prăvălie cu coloniale (Specerei) **ferărie și sticlărie** în Năsēud, cu clientelă bună, din cauza strămutării domiciliului **este de vëndare** cu condiții favorabile.

Info-mații la D-nul Iulius Müller în Năsēud. 2—3.1174.

Pentru cadourii de Crăciun și anul nou!
Ne mai pomenit de ieftin!!

395 Obiecte numai cu fl. 1.85.

1 Ciasornic elegant, care merge 36 ore cu lanț aurit; 1 Coșier de dame modern, purtat la gât și brațe; 1 Cigaretă minunată cu chilișar; 1 ac de cravată cu briliant Simili; 1 inel cu petri imit. pentru bărbai și dame; 1 garnitură frumoșă constând din manjele, guere și nasturi 3% aur-double; 6 basmale de in; 1 Călmăr de nickel cu mehanism engl.; 1 oglindă cu etui pentru dame; 1 Săpun parfumat, 1 Notiz fin legat, 12 Cartōne cu portretu omenilor celebri din secolui al nouăspredecelea, 72 condee engl. pentru cancelarie și 290 obiecte folositōre în casă, grat s. Se pot procura cu rambursă sēu trimiterea sumei înainte, dela Magazinul de mărfuri

C. Gruner, Krakau, nr. 84/48.

Cine cumpără 2 Pachete, dau gratis 1 briceag frumos cu 2 tășuri. (748,1—1)

Ce nu convine se rentorc banii.

Frumos ca o Iconă

este un Teint delicat alb și fin, și o față fără pistrii și pete. Spre a obține acēstă sē se spele în fie-care ăi cu **SAPUNUL** „*Lilienmilchseife a lui Bergmann*“

(Marca: 2 mineri.)

dela Bergmann & Co. în Dresden și Teutschen a/E.

Se capētă bucată cu 80 bani, la Teutsch & Tartler și la farmacia lui Roth în Brașov.

(980 30—50)

ANUNCIURI
(insertiuni și recl.)

sunt a se adresa subscrișei administratiunii. în casul publicării unui anouciu mai mult de odată se face scădēmēt, care creșce cu cât publicarea se face mai de multe-ori.

Administr. „Gazetei Trans.“

TIPOGRAFIA

A. Mureșianu

Brașov, Tērgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provēdūt cu cele mai bune mijlōce tehnice și fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în pozițiune de a putē esecuta **ori-ce comande** cu promptitudine și acurateță, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE în aur, argint și colorii.

CĂRȚI DE ȘCIINȚĂ, LITERATURĂ ȘI DIDACTICE

STATUTE.

FOI PERIODICE.

BILETE DE VISITĂ DIFERITE FORMATE.

PROGRAME ELEGANTE.

BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNȚĂ DUPĂ DORINȚĂ ȘI ÎN COLORII.

ANUNȚURI.

REGISTRE și IMPRIMATE pentru toate speciile de serviciuri.

BILANȚURI.

Compturi, Adrese, Circulare, Scrisori.

Couverte, in toță mărimea.

TARIFE COMERCIALE, INDUSTRIALE, de HOTELURI și RESTAURANTE.

PREȚURI-CURENTE și DIVERSE

BILETE DE INMORMENTARI.

Comandele eventuale se primesc în biuroul tipografiei, Brașov Tērgul Inului Nr. 30, etagiul I, cătră stradă. — **Prețurile moderate.** — Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.

AVIS.

Prenumerațiile la „*Gazeta Transilvaniei*“ se pot face și renoi ori și când la 1-ma și 15 a fie-cărei luni.

Domni abonenți sē binevoiască a arăta în deosebī, când voiesc ca espedarea sē li-se facă după stilul nou.

Domni, ce se abonēză din nou sē binevoiască a scrie adresa lămurit și sē arete și posta ultimă.

Administrat. „Gaz. Trans.“